

ЗАПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ СЛІДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Шевчук В.М., к.ю.н., доцент
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Досліджуються проблеми застосування сучасних інформаційних технологій та їх роль для оптимізації розкриття, розслідування та профілактики злочинів. Обґрунтовується необхідність доповнити програмно-інформаційну систему «АРМ слідчого «Інсайт» окремим модулем «Тактичні операції», передбачивши його у блоці «Криміналістичні методики». Доведено, що створення модулю «Тактичні операції» сприятиме вдосконаленню інформаційно-технологічного програмного комплексу «АРМ слідчого «Інсайт», розширить межі реалізації в практичній діяльності слідчого сучасних інноваційних проєктів, оптимізує слідчу діяльність.

Ключові слова: *інформаційні технології у розслідуванні злочинів, тактичні операції, «АРМ слідчого», оптимізація слідчої діяльності, криміналістична теорія тактичних операцій.*

Исследуются проблемы применения современных информационных технологий и их роль для оптимизации раскрытия, расследования и профилактики преступлений. Обосновывается необходимость дополнить программно-информационную систему «АРМ следователя «Инсайт» отдельным модулем «Тактические операции», предусмотрев его в блоке «Криминалистические методики». Доказано, что создание модуля «Тактические операции» будет направлено на усовершенствование информационно-технологического программного комплекса «АРМ следователя «Инсайт», расширит границы реализации в практической деятельности следователя современных инновационных проєктов, оптимизирует следственную деятельность.

Ключевые слова: *информационные технологии в расследовании преступлений, тактические операции, «АРМ следователя», оптимизация следственной деятельности, криминалистическая теория тактических операций.*

Shevchuk V.M. INTRODUCTION OF MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES FOR OPTIMIZATION OF INVESTIGATIVE ACTIVITIES

Investigates the problems of application of modern information technologies and their role in optimization of disclosure, investigation and prevention of crimes. Necessity of complement of software and information system in the «arm of the investigator «insight» separate module «Tactical operations», providing it in the block «Criminalistics methods. It is proved that the creation of module «Tactical operations» will contribute to the improvement of information technology software complex «arm investigator insight», to expand the boundaries of realization in the practical activity of the inspector of modern innovative projects, optimizes investigative activity.

Key words: *information technologies in the investigation of crimes, tactical operations, «an automated workplace of investigator», the optimization of investigative activities, criminalistics theory of tactical operations.*

Постановка проблеми. У криміналістичній науковій літературі початок ХХІ ст. означився активізацією наукових досліджень проблем застосування інформаційних технологій, спрямованих на оптимізацію розкриття, розслідування та профілактики злочинів. Йдеться про різного роду автоматизовані експертні й консультативні системи штучного інтелекту, інформаційно-аналітичні системи обробки статистичної інформації, до яких можна віднести: а) автоматизовані банки даних (АБД); б) автоматизовані інформаційно-пошукові системи (АІПС); в) автоматизовані робочі місця (АРМ); г) програмно-апаратні комплекси (ПАК); д) програмно-технічні комплекси (ПТК); е) системи автоматизованого прийняття рішення (АПР); (є) системи підтримки прийняття рішення (СППР); і ж) системи підтримки судової експертизи (СПСЕ) [1, с. 194-202].

Запровадження й поширення зазначених систем, безумовно, спрямовано на підвищення ефективності роботи, уніфікацію й автоматизацію документообігу, збереження документів. Щодо цього окремі вчені-криміналісти пропонують різні системи і звертають увагу на достатньо позитивний досвід їх застосування. Важливим кроком у цьому напрямку можна вважати розроблення автоматизованих інформаційних систем. Крім цього, здійснені спроби щодо розробки інформаційних технологій і можливостей створення та впровадження АРМ для співробітників оперативно-розшукових і експертно-криміналістичних підрозділів. Тому серед найбільш перспективних напрямків запровадження проєктів інформаційно-технологічного спрямування особливе місце займає розроблення й використання системи «Автоматизоване робоче місце слідчого», головним

завданням якої є забезпечення підтримки у прийнятті рішень.

Ступінь розробленості проблеми. У криміналістичній науковій літературі певна увага приділялася питанням інформатизації процесу досудового слідства (Г.К. Авдеева, В.В. Білоус, В.В. Бірюков, В.Є. Корноухов, В.О. Коновалова, М.С. Полевой, М.В. Салтевський, В.Г. Хахановський, В.Ю. Шепітько та ін.). У спеціальній літературі по-різному визначають поняття «АРМ слідчого». Так, С.А. Ялишев вважає, що автоматизовані робочі місця слідчого становлять собою автономні інформаційні системи, забезпечуючи зберігання значного обсягу поточної інформації по розслідуваних злочинах, оснащені комп'ютерними програмами для висунення версій і планування слідчої діяльності [2, с. 45]; Н.Б. Сем'їна розглядає їх як комплекс програмних засобів, розміщених безпосередньо на робочому місці слідчого, застосування яких оптимізує й удосконалює слідчу діяльність у цілому [3, с. 15]; Б.В. Андреев вважає їх комплексом індивідуальних технічних і програмних засобів, призначених для автоматизації інформаційного забезпечення процесуальної діяльності [4, с. 85]; О.О. Белов – багатофункціональним пакетом прикладних програм, сформованих на підставі кібернетичної моделі процесу розслідування [5, с. 134-135]. Отже, автоматизоване робоче місце (АРМ) слідчого можна визначити як сукупність інформаційно-програмно-технічних засобів, що надають слідчому підтримку у прийнятті рішень у процесі розслідування злочинів, автоматизують інформаційне забезпечення його процесуальної діяльності.

Метою статті є дослідження проблем запровадження сучасних інформаційних технологій, їх роль для оптимізації розкриття, розслідування та профілактики злочинів. Обґрунтувати необхідність доповнення програмно-інформаційну систему «АРМ слідчого «Інсайт»» окремим модулем «Тактичні операції». Створення і застосування модулю «Тактичні операції» розширить межі реалізації в практичній діяльності слідчого сучасних інноваційних проектів, оптимізує кримінальне провадження.

Виклад основного матеріалу. Використання АРМ слідчого спрямоване на оптимізацію, раціоналізацію й удосконалення слідчої роботи. Зокрема забезпечувати: 1) планування по конкретних кримінальних справах і складання календарних планів роботи; 2) відбір і передачу необхідної інформації для проведення відповідних заходів у ході оперативно-розшукової діяльності; 3) належне оформлення такої інформації, в тому числі у формі дачі доручень відповідно КПК; 4) накопичення й аналіз інформації по кримінальних справах, особливо великих за обсягом і багатоепізодних; 5) використання, введеної в пам'ять ЕОМ інформації для автоматизації процесу підготовки слідчих та інших документів у потрібній кількості примірників; 6) автоматизацію контролю за дотриманням процесуальних термінів і здійснення планових заходів; 7) зберігання й використання різноманітної довідкової інформації у кримінальних провадженнях; 8) ефективний самоконтроль і контроль з боку керівників слідчих підрозділів за розслідуванням кримінальних проваджень на будь-якому етапі; 9) організацію і проведення експертиз; 10) аналіз інформації по злочинах минулих років, відпрацювання рекомендацій щодо їх розкриття й використання типових ознак та ситуацій [6, с. 687-688]. На думку О.О. Белова, залежно від конкретної слідчої ситуації дані системи пропонують алгоритм слідчих дій з викладенням процесуального порядку й особливостей їх проведення [7, с. 104]. Незалежно від модифікації АРМ слідчого дозволяє оптимізувати складання процесуальних документів із розслідуваних проваджень (для чого призначені шаблони таких документів) і перевірку об'єкта-суб'єкта

за криміналістичним обліком. АРМ слідчого містять бланки планів розслідування, нормативно-правові акти, коментарі до них, широко використовуються гіперпосилання, які полегшують перехід до тексту відповідного нормативного документа.

До структури АРМ слідчого входять інформаційно-довідкові, інформаційно-пошукові й інформаційно-консультаційні системи [8, с. 88]. Застосування такого АРМ дає можливість слідчому використовувати інформацію: 1) нормативну, що міститься в кримінально-правовому і процесуальному законодавстві, а також в інших нормативно-правових актах; 2) методичну, зосереджену у спеціальній літературі, що містить рекомендації з розслідування окремих видів злочинів; 3) доказову, яка надходить із процесуальних джерел і містить необхідні відомості про обставини розслідуваного злочину; 4) оперативну, що міститься в процесуальних джерелах; 5) довідкову, яка охоплює відомості про слідчу дільницю, район, область, а також певну інформацію про організації й підприємства, правоохоронні органи, експертні установи тощо.

Серед функцій АРМ слідчого виокремлюють: 1) оргтехнічну, яка дозволяє: (а) здійснювати планування розслідування по кримінальних справах, що перебуває у провадженні одного слідчого; (б) сприяє найбільш оптимальному розподілу його навантажену протягом робочого дня, а також на перспективу; (в) забезпечує контроль за строками розслідування кримінальних справ. Виконанню даної функції відповідає підсистема АРМ слідчого «Поточний контроль». Крім того, оргтехнічна функція забезпечується також підсистемою «Документи», що містить зразки процесуальних документів, а також докази по кримінальних справах; 2) довідкову, яка містить інформацію про (а) попереднє дослідження слідів злочину, (б) методики розслідування, (в) види експертиз, (г) іншу додаткову інформацію, необхідність у якій може виникнути. Виконання цієї функції забезпечує підсистема «Довідка»; 3) контролюючу, що забезпечує автоматичну кваліфікацію злочинів і перевірку доказовості обставин, які підлягають установленню в процесі розслідування. За реалізацію даної функції відповідає підсистема «Контроль за якістю розслідування»; 4) консультативну, що забезпечує слідчого програмами розслідування й алгоритмами дій у відповідних ситуаціях, рекомендаціями з тактики проведення окремих слідчих дій, відомостями з криміналістичних характеристик, системами типових версій та ін.; 5) пошукову, що надає можливість оперативного відшукування необхідної для розслідування інформації як довідковою, так і доказового значення за рахунок підключення АРМ до регіональної і єдиної відомчої інформаційної мережі.

Викликає певний науковий інтерес і система запропонована Н.Б. Водяною [9, с. 120-121], на думку якої, структура та зміст програмного комплексу «Автоматизоване робоче місце слідчого» повинні охоплювати блоки, які містять у собі: «законодавство» – різні довідкові правові системи із значним масивом правової й довідкової інформації; «документи» – зразки процесуальних документів та їх архітектура; «докази» – інформацію про докази по кримінальних справах, що знаходиться у провадженні слідчого; «слідчі дії» – процесуальні правила та криміналістичні рекомендації з проведення окремих слідчих дій; «судові експертизи» – перелік питань, розв'язуваних різними видами судових експертиз, а також об'єкти й методи дослідження експертиз та ін.; «техніко-криміналістичні засоби» – інформацію про сучасні науково-технічні засоби, цілі та правила їх використання; «криміналістичні методики розслідування окремих видів злочинів» – систему наукових знань про механізм учинення окремих видів злочинів, що сприяє встановленню кваліфікуючих ознак конкретного злочину й конкретизації обставин, що підлягають доказуван-

ню, а також рекомендації типових програм з використання відповідних реальним умовам слідчої практиці тактичних прийомів, методів і засобів розкриття й розслідування окремих видів злочинів; «правоохоронні органи й експертні установи» – систему цих органів та установ; «слідча практика» – відбиття передового слідчого досвіду; «словник термінів» – визначення й тлумачення різних понять, категорій, конструкцій, у тому числі і правових; «довідкова інформація» – відомості різноманітного характеру, що можуть бути корисними слідчому у зв'язку з виконанням його професійних обов'язків (наприклад, дані, що стосуються попереднього вивчення слідів злочину).

Усі ці перелічені блоки містять у собі інформацію, яка тим чи іншим чином може бути використана слідчим у здійсненні його професійної діяльності й тим самим сприяти розкриттю й розслідуванню злочинів. Окрім цього, основним компонентом АРМ слідчого має стати календарний план виконання всіх слідчих функцій на певний період часу. Описані вище блоки покликані доповнювати основний план діяльності слідчого необхідною інформацією, уточнювати його й деталізувати, надавати інформаційну, методичну й технічну підтримку в його роботі. Разом з вищезгаданими компонентами необхідною є програма «Контроль за якістю і строками розслідування», що працює в автоматичному режимі.

Принцип дії пропонованої форми «АРМ слідчого» полягає в наступному. Спочатку слідчий складає плани розслідування окремих кримінальних справ, що знаходяться в його провадженні, шляхом введення всієї наявної по конкретній справі інформації в пам'ять комп'ютерного устрою за запропованою формою. За необхідності шляхом застосування ПК він складає детальні плани проведення окремих слідчих або інших дій чи заходів у довільній, зручній для себе формі. При виконанні слідчих цих дій відчутно можуть допомогти блоки, включені в АРМ слідчого, які містять корисну інформацію; в) далі відбувається автоматизоване об'єднання окремих планів у цілісний план-графік слідчої діяльності на певний період часу. Зазначимо, що слідчий у будь-який час може доповнювати, уточнювати або змінювати відомості в кожному з планів. Завдяки взаємозв'язку і взаємозумовленості між загальним календарним планом діяльності слідчого, планами розслідування окремих кримінальних справ і планами підготовки й проведення окремих слідчих або інших дій і заходів, внесені зміни й доповнення знайдуть відбиття у всіх планах, яких вони стосуються, без втрати яких-небудь відомостей.

Разом із тим, незважаючи на безсумнівні переваги впровадження зазначених систем АРМ в практику діяльності слідчого, при їх створенні і застосуванні мають місце певні складнощі та недоліки.

По-перше, при створенні АРМ не в повній мірі враховувалися широкі можливості сучасних персональних комп'ютерів, які можуть бути успішно використані для потреб слідства. Як вбачається, основною причиною цього є однотипність природи цих програмних продуктів. Вони становлять собою текстовий реєстр з набором бланків (шаблонів) процесуальних документів. Деякі з них містять нескладну пошукову систему у вигляді низки послідовних переліків від списку слідчих і справ, що перебувають у їх провадженні до переліку документів у кримінальному провадженні. На жаль, швидкість розвитку комп'ютерних технологій і програмних продуктів значно перевищує швидкість створення спеціальних криміналістичних програмних комплексів, які в подальшому стають незатребуваними при зміні покоління комп'ютерної техніки. У деяких випадках на момент завершення роботи над програмним продуктом операційна система, до якої він був адаптований, виявляється вже застарілою з обмеженим використанням.

По-друге, важливим недоліком існуючих баз знань є також те, що супроводжує їх програмне забезпечення не відповідає сучасним вимогам (не адаптоване до сучасних операційних систем ЕОМ). Структура цих баз і характер відомостей, що в них містяться, розроблені з метою лише допомогти слідчому в його рутинній роботі з автоматичного складання процесуальних документів, швидкого їх пошуку в електронному архіві, пошуку відомостей щодо певних процесуальних осіб (експертів, свідків, потерпілих). На жаль, в існуючих базах знань «АРМ слідчого» бракує відомостей, необхідних при виконанні і плануванні слідчим розслідування, побудові слідчих версій, моделюванні події злочину [10, с. 91-92].

По-третє, як окремий недолік можна також відзначити недостатність у базах даних окремих блоків довідково-інформаційного характеру, що сприяють криміналістичним рекомендаціям, а також брак їх певного алгоритму. У зв'язку із цим при застосуванні цих систем коло функцій слідчого як користувача АРМ звужилося практично до технічного оформлення процесуальних документів.

По-четверте, існує ще одна проблема застосування АРМ захисту документів від несанкціонованого доступу. Авторі-розробники намагаються її вирішити за допомогою АС «Реєстрація». При першому запуску АРМ користувачеві належить пройти процедуру реєстрації, яка вирішує два завдання: захист інформації й автоматичне внесення в документи, що формуються, особистих даних. При реєстрації користувачем заповнюються поля спеціальної бази даних (прізвище, ініціали, посада, класний чин, місце служби тощо), вводиться в систему його власний пароль. Введені особисті дані автоматично вставляються у відповідні місця всіх документів, що формуються в ході роботи даного користувача з АРМ. Пароль захищає складені за допомогою АРМ документи від несанкціонованого доступу. Пропонуються інші механізми забезпечення захисту АРМ від останнього.

Перелічені недоліки у певній мірі враховані при розробленні програмно-інформаційної системи «АРМ слідчого «Інсайт», до структури якої входять такі 12 блоків: «законодавство» – нормативно-правові акти, які регулюють діяльність слідчого; «документ» – зразки процесуальних документів; «слідчі дії» – процесуальну регламентацію й тактику слідчих дій, зразки планів і схем місця події й умовні позначення об'єктів; «науково-технічні засоби» – техніко-криміналістичне забезпечення органів досудового слідства; «судові експертизи» – підготовку матеріалів для призначення судових експертиз і типові запитання; «слідча практика»; «криміналістичні методики» – методики розслідування окремих видів злочинів; «навчання» – програми-тренажери; тести для перевірки рівня знань з криміналістики; навчальні відеофільми; «словник термінів» – словник термінів з криміналістики; «бібліографія»; «правоохоронні органи й експертні установи» – основні відомості й адреси; «додаткова корисна інформація». Головне завдання цієї системи – забезпечення підтримки прийняття рішень [11, с. 50]. «АРМ слідчого «Інсайт» розміщено в мережі Інтернет.

Створенню програмно-інформаційної системи «АРМ слідчого «Інсайт» передувала підготовка окремих модулів у вигляді баз знань та інформаційно-пошукових систем, побудова детального алгоритму, за яким у подальшому програмістами складався спеціальний програмний продукт, який і забезпечив роботу цього алгоритму в сучасних інформаційних системах. Авторі-розробники науковці лабораторії «Використання сучасних досягнень науки й техніки у боротьбі зі злочинністю» Інституту вивчення проблем злочинності Національної АПР України на підставі дослідження всього процесу створення інформаційних технологій для правоохоронних органів (у тому числі АРМ) та їх

окремих етапів виокремили низку принципів, на яких ґрунтується запропонована система, а саме: (1) відповідність алгоритму, що є фундаментом для створення певної інформаційної технології; (2) модульність і системність (підсистеми створюються у вигляді окремих модулів за функціональним призначенням, які можуть використовуватися як самостійно, так і в комплексі); (3) адаптованість до сучасних операційних систем та інших програмних продуктів; (4) можливість переведення на іншу мову програмування (в тому числі на мову наступних поколінь); (5) простота у використанні й надійність, що дозволяє слідчому, який має навички користувача ПЕОМ середнього рівня, без сторонньої допомоги використовувати АРМ слідчого.

Системне і спеціальне програмне забезпечення «АРМ слідчого «Інсайт» дозволяє слідчому додатково створювати власні бази даних, складати процесуальні документи і звіти (в тому числі з використанням графічного матеріалу), будувати плани і схеми, моделювати об'єкти і події, дуже швидко здійснювати запити й пошуки відомостей щодо окремих осіб, об'єктів і подій, досліджувати аудіо- й відеозаписи, фотознімки, графічні об'єкти та ін.

Незважаючи на достатньо позитивний досвід інформатизації слідчої діяльності, необхідно констатувати нагальну потребу у подальшому вдосконаленні розроблених інформаційних систем і створенні належних умов для їх успішної реалізації. Виходячи з того, що «АРМ слідчого» – це система відкритого типу, що дає можливість включати в базу даних нові відомості й коригувати існуючі, вважаємо за доцільне доповнити програмно-інформаційну систему «АРМ слідчого «Інсайт» окремим модулем «Тактичні операції», передбачивши його у блоці «Криміналістичні методи».

На нашу думку, модуль «Тактичні операції» має складатися з двох рівнів, компонентів:

1) загальні тактичні операції, які можна застосовувати при розслідуванні будь-якого злочину: «Встановлення способу вчинення кримінального правопорушення», «Встановлення особи злочинця», «Встановлення мотивів учинення злочину», «Встановлення місця і часу вчинення кримінального правопорушення», «Встановлення співучасників злочинця», «Затримання злочинця на місці злочину»; «Розшук особи, яка зникла з місця події і переховується від слідства», «Перевірка алібі підозрюваного», «Встановлення свідків», «Перевірка обмови», «Нейтралізація протидії розслідуванню з боку зацікавлених осіб» та ін.;

2) предметні тактичні операції, що провадяться при розслідуванні окремих видів злочинів. Так, при розслідуванні службових злочинів у митній сфері, залежно від проміжних завдань на початковому етапі можна виокремити такі тактичні операції: «Затримання злочинця на місці вчинення злочину з речовим доказом», «Викриття неналежного проведення митного огляду службовою особою внутрішнього митного органу», «Викриття незаконного випуску у вільний обіг посадовою особою внутрішньої митниці товарів без митного оформлення», «Установлення й викриття незаконного випуску товарів зі складів тимчасового зберігання»; «Установлення й викриття фіктивного знищення товарів», «Встановлення та викриття незаконного митного оформлення, вчиненого шляхом використання фіктивних сертифікатів на товари», «Виявлення зв'язків організованої злочинної групи»; «Викриття злочинця», «Документ», «Контрольована поставка наркотиків» та ін.

Тактичні операції ситуаційно зумовлені, тому слід враховувати слідчі ситуації, що виникають у процесі розслідування службових злочинів у митній сфері. Залежно від обсягу і змісту даних, що послужили підставою для початку кримінального провадження, а також інформації про злочинця [12, с. 192-201] про-

понується три найбільш типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування: а) існують достатні дані про вчинення службового злочину в митних органах, відома особа, яка його вчинила; б) відомо, що вчинено службовий злочин у митних органах, але особа, яка його вчинила, невідома або інформація про неї обмежена; в) відомо, що вчинено службовий злочин у митних органах, є відомості про злочинця, але той зник з місця події. Стосовно вказаних слідчих ситуацій пропонуються відповідні за змістом і специфікою тактичні операції.

При розробленні тактичних операцій стосовно розслідування окремих видів злочинів, їх апробації на практиці, відповідну інформацію необхідно надавати до бази даних реєстратору, який і буде вносити запропоновані тактичні операції до модуля «Тактичні операції» в окремі криміналістичні методики з урахуванням наступних елементів: а) етапи розслідування; б) слідчі ситуації; в) проміжні тактичні завдання; г) зміст тактичної операції; д) особи, які взаємодіють при проведенні тактичної операції; е) план тактичної операції. У запропонованій системі мають розміщуватися розроблені, апробовані на практиці тактичні операції. Так, йдеться не про науковий пошук або розроблені «навчальні продукти» криміналістики, а про апробовані та рекомендовані до практичного використання доробки, які адаптовані до практичних цілей слідчої діяльності.

Висновки. Створення модулю «Тактичні операції» сприятиме вдосконаленню інформаційно-технологічного програмного комплексу «АРМ слідчого «Інсайт», розширить межі реалізації в практичній діяльності слідчого сучасних інноваційних проектів, послужить належним підґрунтям у прийнятті рішень відповідно до ситуацій розслідування окремих видів злочинів, зменшить імовірність допущення ним помилок, збільшить ефективність його праці. Такого роду системи надають суб'єкту розслідування безліч переваг у виконанні його професійних функцій. Істотно скорочуючи часові витрати слідчого на пошук необхідної інформації, значно мінімізуючи помилки. Вони оптимізують його роботу в цілому, підвищують її якість, тим самим сприяють виробленню і прийняттю своєчасних, обґрунтованих і найбільш раціональних рішень у ході розслідування по кримінальній справі. У зв'язку із цим, на думку вченого, подальше вивчення й розроблення такого АРМ слідчого, яке буде відповідати сучасним умовам всього процесу розслідування злочинів, вбачається вельми актуальним і необхідним. Основним призначенням програмного забезпечення АРМ слідчого повинна виступати комплексна автоматизація діяльності слідчих органів, а головна мета його розробки, створення й використання полягає в наданні інформаційної підтримки слідчим при виконанні ними своїх функціональних обов'язків.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Шепітько В.Ю. Інформаційні технології в криміналістиці та слідчій діяльності / В.Ю. Шепітько, Г.К. Авдєєва // Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. – Х. : Право, 2010. – Вип. 19. – С. 194–202.
2. Ялышев С.А. Информационные технологии и криминалистика / С.А. Ялышев // Фундаментальные и прикладные проблемы управления расследованием преступлений: сб. науч. трудов: в 2-х ч. Ч. 2. – М. : Акад. управления МВД России, 2005. – С. 45.
3. Семьяна Н.Б. Основы планирования и программирования следственной деятельности : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Н.Б. Семьяна. – М., 2009. – С. 15.
4. Андреев Б.В. Расследование преступлений в сфере компьютерной информации / Б.В. Андреев, П.Н. Пак, В.П. Хорст. – М. : Юрлитинформ, 2001. – С. 85.
5. Белов О.А. Информационное обеспечение раскрытия и расследования преступлений : дис. ...канд. юрид. наук / О.А. Белов. – М., 2007. С. 134– 135.

6. Плішкін В.М. Теорія управління органами внутрішніх справ: підручник / В.М. Плішкін / за ред. Ю.Ф. Кравченка. – К. : Нац. акад. внут. справ України, 1999. – С. 687–688.

7. Белов О.А. Информационное обеспечение раскрытия и расследования преступлений / О.А. Белов. – М. : Юрлитинформ, 2009. – С. 104.

8. Шепітько В.Ю. Вибрані твори / Избранные труды / В.Ю. Шепітько. – Х.: Вид. агенція «Апостіль», 2010. – С. 88.

9. Водянова Н.Б. Основы планирования и программирования следственной деятельности : монографія / Н.Б. Водянова. – М. : Юрлитинформ, 2010. – С. 120–121.

10. Шепітько В.Ю. Техніко-криміналістичне забезпечення діяльності правоохоронних органів/ В.Ю. Шепітько // Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. – Х. : Видав. «Кроссруд», 2007. – Вип. 13. – С. 91–92.

11. Шепітько, В.Ю. Криміналістика: підручник / В.Ю. Шепітько. – К. : Ін Юре, 2010. – С. 50.

12. Шевчук, В.М. Типові слідчі ситуації та основні напрямки розслідування контрабанди / В.М. Шевчук // Проблеми законності : респ. міжвідом. наук. зб. / відп. ред. В.Я. Тацій. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 1999. – Вип. 40. – С. 192–201.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія:
ЮРИДИЧНІ НАУКИ
Випуск 6
Том 2